

ЮКСАЛИШ ВА КАМОЛОТ ФАСЛИ

Оламни яшилликка буркаб, кўнгилларга гўзаллик улашиб, ўлкамизга баҳор келди. Табиат уйғониб, дов-дарактлар яшилликка бурканмоқда. Оппоқ бўлиб гуллаган ўриклар кўклам кўшигини куйлаётир. Борлиқни сулув келинчақдек ясатиб Наврўз яқинлашмоқда... Бундай даҳзаларда инсон ўзини табиатнинг бир бўлаги сифатида яққолроқ ҳис қилади. Наврўз асрлар оша инсониятга ўзлигини англайтиб, атроф-муҳитга меҳр-муҳаббат уйғотиб, табиат билан ҳамкорликка чорлаб, боқий яшамоқда.

Наврўз билан боғлиқ аънаналар ҳар кўкламда янгилашиб бормоқда. Шундай даврлар ҳам бўлдики, Наврўзни «эскилик сарқити» деб унга тош отдилар. Шунда ҳам кўкламнинг бебаҳо таоми, миллий қадриятларимиз тимсоли бўлган сумалак сайиллари яширин тарзда ўтказилаверди.

Истиклол туфайли миллий ўзгичимиз, кадр-қимматимиз қайта тикланди. Президентимиз Ислам Каримов ташаббуси билан Наврўз умумхалқ байрами сифатида кенг нишонлана бошланди. Бу байрам мамлакатимизда яшаётган барча миллатларнинг умумий байрамга айланди. Эндилқда Наврўз руҳи ва фалсафаси бизни табиат билан уйғун яшашга чорламоқда, жамиятимизда меҳр-оқибат, дўстлик ва ўзаро ҳамжихатлик муҳитини янада мустақамлашга хизмат қилмоқда. Наврўз ҳар бир шаҳар ва қишлоққа, ҳар бир маҳалла ва оилага янги кўринишда, эзгу ниятлари тилаклар билан кириб бормоқда.

Бугун биз Наврўзни баҳор, яшариш, янгилашни байрами сифатида кенг нишонлаймиз. Наврўз куни йил мобайнида амалга оширган ишларимизни сарҳисоб қиламиз, келгуси режаларни белгилаб оламиз.

Мустақиллик йилларида Наврўз байрами миллий кўринишларга мос тарзда янги замонавий тамойиллар билан ҳам бойиб бормоқда. Бугун халқимизнинг бу байрамни меҳнатдаги улкан зафарлар, жамиятнинг турли соҳаларида кўлга киритилган катта ютуқлар, юртимиз кўрқига кўрк қўшадиган улкан бунёдкорлик, яратувчилик ишлари билан кутиб олаётгани бу фикрни исботлайди.

2009 йилда эришилган ютуқлар ҳам шулар сирасига қиради. Мамлакатимизда

(Давоми иккинчи бетда)

Bayram shukuh

Наврўз — меҳр ва шодлик элчиси

Наврўз чинакам бағрикенглик байрамидир. Унинг шаклланиши, неча минг йиллик тараққийга аждодларимиз улкан ҳисса қўшишган.

Наврўз йилнинг янгилашни, она табиатнинг уйғониш палласидир; далага яхши ният билан урув сочадиган деҳқонлар, қўй-қўзиларини яйловларга ёйдиган чорвадорлар учун янги меҳнат мавсуми бошланишидир.

Наврўзи олам кўнгиллардаги тозариш, руҳий поклашни тараннуми сифатида элу юртни эзгулик йўлида бирлаштиради, одамларни бунёдкорликка ундайди, ишга унум бахш этади, дилларга меҳр-муҳаббат улашади.

Наврўз байрами қадимдан бойчечак, лолақизғалдоқ билан алоқадор «гул сайилари», ариқ-зовурлар тозаланиб, янги боғлар барпо эти-

(Давоми тўртинчи бетда)

Ушбу сонда:

Ҳақиқий тадбиркор

у ҳеч қачон қонунни четлаб ўтмайди

2

Қимматга тушган қондабузарлик

3

Бола ҳуқуқлари

миллий қонунчилигимизда алоҳида ўрин тутади

4

Huquqiy ma'rifat

Фуқаролик процессида суд харажатлари

Фуқаролик ишини кўриш ва ҳал қилиш билан боғлиқ ишда иштирок этувчи шахслар томонидан қилинадиган, қонунда назарда тутилган харажатлар «суд харажатлари» дейилади.

Суд харажатларини ундиришдан кўзланган асосий мақсад — давлатнинг одил судловни амалга ошириш билан боғлиқ харажатларини қоплаш эмас, балки судларда асосий низолар кўрилишининг олдини олиш ҳисобланади. Бундан ташқари, суд харажатлари моддий-ҳуқуқий муносабат иштирокчиларини интизомли бўлишга ундайди ва ўз зиммасидаги мажбуриятларни

бажаришдан бош тортиш юзасидан огоҳлантириш каби хусусиятларга эга. Мамлакатимиз фуқаролик процессуал қонунчилигида суд харажатларининг икки тури белгиланган: давлат божи ва ишни кўриш билан боғлиқ чикимлар. Давлат божи деганда, юридик аҳамиятга молик ҳаракатларни амалга оширганлик ёки бундай ҳаракатлар учун ваколатли муассаса ёки ман-

сабдор шахслар томонидан ҳужжатлар берганлик учун олинадиган мажбурий тўлов тушунилади (Солиқ кодексининг 326-моддаси). Шунингдек, нотариал ҳаракатларни амалга ошириш, фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш ва шу қабиалар учун олинадиган тўловлар ҳам давлат божи доирасига қиради. Фуқаролик ишлари бўйича ундириладиган давлат

божи фуқаролик ишини кўриб, ҳал қилганлик учун давлат даромадига ундириладиган пул суммаси ҳисобланади. Умумий юрисдикция судларида давлат божи куйидагилардан ундирилади: — суд бўйириги чикариш ҳақидаги аризалардан; — судларга бериладиган даъво аризаларидан; — органларнинг ва улар мансабдор шахсларининг ҳаракатлари (қарорлари) устидан берилган шикоятлардан; — алоҳида тартибда юри-тиладиган ишларга доир аризалардан; (Давоми учинчи бетда)

Iqtisodiyotimiz tamoyillari

Бозор иқтисодиёти талабларидан бири — шартномавий муносабатларга қатъий риоя этишдир. Зеро, шартнома ҳужалик юритувчи субъектлар ўртасидаги ўзаро иқтисодий муносабатларнинг ҳуқуқий асоси ҳисобланади.

Шартнома — иқтисодий муносабатларнинг ҳуқуқий негизидир

Шу боис ҳам Ўзбекистон Республикасининг мулк, корхоналар, ижара, тадбиркорлик, деҳқон, фермер ҳужалиги, ҳужалик жамиятлари ва ширкатлари ҳамда акциядорликка оид кўллаб қонунлари, қонуности ҳужжатлар, шунингдек, Фуқаролик кодексиде шартномалар билан боғлиқ қонуний меъёрларга алоҳида ўрин берилган.

Шартнома — ҳужалик юритувчи субъектларнинг ўзаро иқтисодий муносабатларини тартибга солишининг ҳуқуқий воситасидир. Шартномада тарафлар ўзаро келишган ҳолда маълум бир мақсадга эришиш учун зиммаларига ҳуқуқ ва мажбуриятлар олади. Шартномалар Фуқаролик кодекси, «Ҳужалик

юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги қонун ва бошқа меъёрий ҳужжатлар билан тартибга солинади. Давлатимиз томонидан қишлоқ ҳужалигида иқтисодий ислохотларни амалга ошириш жараёнида шартнома муносабатларини тартибга солишга ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хусусан, Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 4 сентябрдаги «Қишлоқ ҳужалиги маҳсулотлари ишлаб чиқаришда шартнома муносабатларини такомиллаштириш ва мажбуриятлар бажарилиши учун томонларнинг жавобгарлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори айни шу мақсадга хизмат

қилмоқда. Ушбу қарор билан тасдиқланган Низом қишлоқ ҳужалиги маҳсулоти ишлаб чиқарувчисининг шартнома муносабатларидаги устувор мавқеини белгилаб берди. Унда тузиладиган шартномалар бўйича мажбуриятлар бажарилишининг аниқ муддати, мажбуриятларни бажармаганлик учун жавобгарлик ҳам назарда тутилди.

Бу эса фермер ҳужаликлари зиммасига алоҳида масъулият юклади. Эндилқда улар қишлоқ ҳужалигида агротехника тадбирларини ўз вақтида амалга ошириши ҳамда барча турдаги тузилган шартнома мажбуриятларини лозим даражада бажаришлари керак. (Давоми иккинчи бетда)

Islohot va samara

Аввало шунга айтиш керакки, ҳимояга бўлган ҳуқуқ, суд жараёнидаги тортишув ва ошкоралик сингари демократик тамойилларга қонунчилигимизда кенг ўрин ажратилган.

Ҳимоя ҳуқуқи

уни таъминлашнинг қонуний асослари нималардан иборат?

Мамлакатимиз суд-ҳуқуқ тизимида босқичма-босқич олиб борилаётган ислохотлар натижа-сида шахснинг ҳимоя ҳуқуқи меъёрлари тобора кенгайди. Масалан, ўтган йили «Адвокатура институти такомиллаштирилиши муносабати билан

Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун қабул қилинди. Ушбу қонунга асосан, Жиноят, Жиноят процессуал кодекслари, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс-

га, шунингдек, «Адвокатура тўғрисида»ги, «Адвокатлик фаолиятининг кафолатлари ва адвокатларнинг ижтимоий ҳимояси тўғрисида»ги қонунларга ҳам бир қатор ўзгартириш ва қўшимчалар киритилди. (Давоми учинчи бетда)

